

خدمتلىر ابراز ايده جكندە شېبە من اولمايان مكممل، مى برىتاترو
تأسس اتمەسنى پك زياده تىنى ايده رز .

.*

« منفايه گيده ركن تور كچه يالكر اوچ كىتاب آلكا كز لازم
كلسه هانكيلىرىنى انتخاب ايده رسكز ؟ » سؤالزە عبدالله جودت پك
جواب آنى وىردى :

ترييه اراده ، اداره حيات ، خلوقك دفترى .

جلال نورى بك :

قرآن ، بخارى ، سيرويسى .

قلچ زاده :

قرەداود ، قرق سؤال ، اقوم السير .

سرور بيريج

(اجتهاد) ك تفرقه سى

دوسرى

۴

اوساده دللك ايچندە بوقادار اينجه برزكا! او حلميت
وملايمت ايچندە بوقادار متانتلى ، بوقادار صلابتلى برطيعت!..
بوقادار فعاليت ايچندە صوگ درجه آسوده بر روح!...
اينانير ميسك ؟

حقندە سويلەديكم شو سوزلر پك ياوان ، اجينه حق
درجەدە قصورلى توچهلر دركه اونك اوصاف كزیده سندن
حتى بيگده برى بيله افاده ايده مزلر . بشقه بروقت ...
خير ، بشقه وقت دكل ؛ شيمدى آگللاه جغم . شيمدى نقل
ايمز سه م بشقه هيچ بروقت بوكامو فوق اولاميه جغمند اميم .
زيراء سوز آره مزده ، مکتوبه باشلادم باشلايه لى بونكله
اوچ آي اوليور كه حيوانى اگر ليهر ك طيشارى گزمگه جيقيمى
آرزوسنه آنحق غلبه ايدىيورم . صاحبلىن كندى كنديمه
« بوكون هيچ طيشارى چيقيه جغم » ديه سوز وىردم .
مع مافيه دقيقهده بر پنجردنك يانته كيدوب كونشك ارتقاعه
باقيورم ...

اولمادى . نفسمه غلبه ايده مدم . كيدوب اونى
كورمك لازم كلدى . ايسته شيمدى عودت ايتدم .
فقط امين اول ، دوستم ؛ سنك مكتوبكى پتيرمەدن بوكيجه

اولمايان پك جوق ايشلر موجوددر . بونلر ايچين كىتب شرعيةده
بخيلر موجود دكلدر .

« مسئله ي پك جوق يوللره آيروب شريعتدن صور مالىدر .
ملا تياترونك بر جوق تفرغى وازدر . پيس يازماق ، ار ككلرك
صحبه به چقماسى ، قادينلرك صحته به چقماسى ، تياترويه ار ككلرك ،
كيشه سى ، قادينلرك كيشه سى . صحته به تاريخى او يولر . خلاف
اين او يولر وضع ايتك . آشكاردر كه بونلرك جله سى شريعت
ايون نه حلالدر ، نه حرامدر . برىنك حرام اولماسندن ،
« كرينكده حرام اولماسى لازم كلز . حق هپىنك حرام اولديغى
نرس ايتسهك هر حرامدن بى منع ايتكه كييك حق واردر .
دنياده حراملر نه قادار چوقدر وبو حراملر بوتون اهل اسلام
طرفندن نه قادار بوبوك برتو لكله ايشله نير . »

گوروليور كه تاتارلر . تياتره نى لازم كلدىكى قادار اهميته
نظر تدقيقه آلورلر . طبيعى برگون موفق اوله جقلر . شيمدى
اساسلىرى حاضر لادقلى صحته به برگون مالك اولاجقلر . يابز
هنوز بزده تياترونك اهميتندن ، لزومندن بحث ايدەن . بجه
جسارت ايدەن بر غزته گورمه دك ، بيله مسئلهلره ابتدا يوى
غزته لرك باشلاماسى لازم كلير كىن اونلر تام برلاقىدى ايله سكوت
ايدىيورلر . اساساً بى ، ادبيات جهانك اك بوبوك بر قىمنى
تشكيل ايدەن تياترويه هنوز ، ادبياتمزدن كوچوك بر حصه بيله
ايرامادق .

تياترو دينجه هان عقلمزه شهزاده باشنده كي معهود بىلرله .
« قومىق شير » لرمن كلزيا . بونلره تياترو ديمكه ، آقتور
ديمكه ناصل ديلز وازير . ممالك مدنيه نك بوبوك شهرلرنده كي
تياترولر ، عظمتى ، قيمت معماويه سى اعتباريله او مملكتك بر
زنده صنعت وعرفانى عد ايدىيلر ، صنعتكارلرى ؛ هنرلى ،
ذكالى . ثروت احتشاملريله بر حكمدار موقعنه مالكدرلر ؛
بونكله برابر ، نه قادار غرييدر ، تياترويه درين بر عشق ايله
مفتون اولان فرانسه بيله آقتورلره رسى ، بوبوك بر موقع
بخش ايتمكدن چكينيير . كچنلرده ، غربك اوك بوكس . فاضل
بر صنعتكارى اولان [مونه سوللى] . الحق لايق اولدينى بر آقاده سى
اعضالقه طالب اولدى ، بو هامله ت مبدعك شخصنه . فضلە .
صنعتتە حيران اولمايان بر فرانسىز موجود دكل ايكن بر تياترو
اويونچيسنك آقاده سى اعضا سى اولاماياجاغى سويلەن غزته لر
بولوندى .

بز كندى دردميزه باقم . نه وقت خلقه بر مکتوب اولاجاق
صحته لره مالك اولاجاغى ؟ ...

بر تياترو جمعيتك تشكىل ايتديكىنى خبر آلدق . اعلان حريقى
منعاقده بوبله بر تشبث واردى . تياترو جمعيتى تشكىل ايديله جك ،
بنا ياييله جق ، قونسەر واتووار آجىلاچاقدى .. بو تشبث عقيم
قالدى . بوايكىنجى تشبثك عقيم قالماماسى ، مملكتە پك نافع

هواده بر آغیرلق واردی. سمت راسمزده بیغیلان ز نکسز،
کشیف بولوطر بر فورطنه ظهور ایده جکنه دلالت ایدر
کبی ایدیلر. قادیلر اندیشه لرینی اظهار ایتدیلر. بنده
هوانن پک آگلار کبی اولنری تطمین ایتدم. حال بوکه
کندمده بر فورطنه کلوبده بالومزک طادینی قاحیره جق-
دیه قورقمیور دکل ایدم.

یره آتلادم: قپوده کورونن بر خدمتچی قیز راز
بکله مکلمکیزی رجا ایدم. مادمارل شارلوتک همان ایلک
اوزره بولندیغی سویله دی. بوکوزل آشیانه یه تقرب
ایچون بن آلوی کچدم. مردیوه نلری ده حیقوبده ایلک
اوغرا دیغم اوطه یه کیردیکم وقت اوقدر خوش برمنظره
تصادف ایتدم که عمرمده بر مثلن ده کورمه مشیدم. ایکی
یاشندن اونبر یاشنه قدر مختلف سنده آلتی چوجق، کنج
برقیزک اطرافنی قوشا تمشلردی. بوقیزاورته بوبی، فقط
پک متناسب وموزون القامه ایدی. صیرتنده کی ساده
وبیاض روبه نک یالکز قوللرنده، گوگسده صاری گل
تقلیدی فیونخلر واردی. النده کی اسمر بر اکمکدن
چوجوقلرک سننه واشتهارینه کوره پارچه لرکسوب توزیع
ایدیوردی. گورسه ک نه حلاوتلی برادا ایل ویریور
گورسه ک اونلرده آلیرکن نه بیوک بر صفوتله تشکر
ایدیورلردی. دها اکمک کیلیرکن بردوزینه قدرمینی
مینى اللرک هواده اوچوشدینی گورولوردی.

بوصورتله تفقه سنی آلانلرک بعضی صیچرایه رف
اوویه طالپور ودها آغیرجه اولانلری ایسه - سوکیلی
لولوتلرینی اللرندن آلمق اوزره گلن - آراهیه وایچنده کی
ماداملره باقق اوزره قویه شتاب ایدیوردی. بخ
کورنجه سویله دیدی: «زحمتگردن طولانی عفو یکزی
تمی ایدرم، ماداملری بکلتدیکمه ده متأسفم. بعض
کچوک نهو ایشلریله، توواتمله مشغول اولایم دیرکن
چوجوقلرک تعیینلرینی اونوتشم، حال بوکه بشقه سنک
الندن اکمک آلامی ده هیچ ایسته مزلر.»

بوسوزلره روحسز برصورتده مقابله لازمده بولوندم

اویومیه جم. بر طرفدن یاغلی اکمی یر، بر طرفدن
مکتوبکی یازارم. سکزه وارن قاردشلرینک.. بوسویلی،
بواویناق چوجوقلرک اورتسندمه اونی تماشا ایتک روحه
نه قدر صفا ویریور، بیلسهک!

فقط بن حکایه مه بویله دوام ایده جک اولورسه
سن نه صوکنی آگلارسک، نه باشلانغجی! او حالده دیکله!
بر آز تفرعاته گیریشه یم:

کینلرده سکاحکم اولان (س...) ایله معارفه حاصل
ایتدیکمی وکندیسنی کیدوب ازوا کاهنده ویل-تعبیر جا تراسه-
کچوجک قلمرونده کورمکلمکی رجا ایلدیکنی یازمشدم.
دعوتنه اجابتده خیلی زمان اهل ایتدم؛ اگر بوکنج
تنباهیده گیزله بن دینه کرانهایی بالتصادف کشف ایتسه یدم،
احتمال که زیارتی هیچ بروقت قوه دن فعله کتیره میه جگدم.
کنج لر بر کوی بالوسی ترتیب ایتدیلر. بنده
آرالرنده بولوندم. قولیمی شهرک کنج قیزلرندن برینه
تقدیم ایتدم. بوقیز: کوزل، حلاوتلی.. فقط سیاسی
کبی حال وطوری ده بی مال ایدی. رفیقه ایله خاله
زاده سنی آراهیه ایله محل اجتماعه کورتورمکلم وکیدرکن
یولده شارلوت (س...) ی ده اوغرایوب آلامن
قرارلشدیرلدی. حاکمک اقامت ایتدیکی اوکوشکنه
بزی ایصال ایده جک اولان اوزون بریول که - بیوک
بر اورمانی ایکی یه بولردی - هپ رفاقتمه آلاجمز
مادمازل شارلوته دائر سوزلره کچدی. رفیقه شویله
دیدی: «شیمدی پک کوزل برقیز کوره جکسکز.»
خاله زاده سی ده شونی علاوه ایتدی: «کوکلگزی قایدیرمقدن
صاقینکزها! - نیچون؟ - چونکه بشقه برینه موعوددر،
نشانیسی بولنان ظریف بردلیقانی پدرینک غیوبت
ابدیه سیله ایشلرینی یولنه قومق اوزره موقتاً غیوبت
ایتمش وبو وسیله ایله مهم بر مأموریت طلبنه کیتمشدر.»
بوتفصیلاتی اولدجه قیدسز لقله دیکله دم.

کونش تپلرک ارقسندمه کیزلنمه میل ایتش ایدی که
بزمده آراهیه من آلونک قپوسی اوگنده توقف ایتدی.

معاشرت ایجاباتندن اولان مراسم تشریفه‌یی ایفا ایله عادت‌لری وجهله بربرینک تووالتی و خصوصیه شایقه‌لرک زینتی بکندکدن صکره بولنه جقلری جمعیه دأر سوزه باشلامش‌لردی که شارلوت آرابه‌جینی طور دورره رق قاردش‌لرینی ایندیرتدی . سوکیلی چوجوق‌لر آبالارینه برکړه دها الینی ویرمه‌سینی رجا ایتدیلر ؛ بیوکی بوالی اوپرکن عاداتا اون بش‌یاشنده بر دلیق‌انلینک طور محزونانه‌سینی کوستیریوردی ؛ کچوکی دها چالاک اولدینی ایچون براز دها حوییاقله برادرینه امتثال ایتدی . شارلوت ده‌جبه‌لرندن اوپه‌رک دها کچوکلری ایچون اونلره بیگ نوازش تودیع ایتدی . صکره یولمزه روان اولدق .

بحث ، کتاب مطالعه‌سینه تعلق ایتدی : شارلوتک هر سوزینی روح‌لی بولیوردم : هر گله‌سنده یکنی یکنی معنالر هر خط سیما‌سنده یکنی یکنی ذکا شعله‌لری واردی ؛ احتمال که بکا او یله کلیردی ؛ فقط امینم که بوصورتله هویتی آ کلا یوب تقدیر ایتدیکیمی حس ایتدکجه اونک ده غروری اوقشانیر ، کلر خلرنده لمعه لمعه سرور آچیلیردی .

سوزلرینک اوزرمده حاصل ایتدیکیی تأثیراتی کتبه چالیشیوردم ، فقط بوکا چوق زمان موفق اولامادم . ویکه‌ر ، واقفیه‌لدکی کتابلرک ماهیتنی الک مؤثر بر حقیقت صورتنده میدانه قویدینی زمان کندیمی ضبط ایدمه‌رک بو خصوصده کی فکر لرمی هپ اوکاصایوب دو کمه‌که باشلام . اوتنه کی رفیقهر لیمک موجودیتنی انجق شارلوت اونلره توجیه‌کلام ایتدیکیی زمان کمال تعجبله خاطر لادم ؛ اوقدر دالمشم . خاله‌زاده استهزالی بر تبسم ، آلاینی بر نظرله برایی کره باقدیسه‌ده بن آلدیرمادم .

رقصک نه‌قدر صفالی اولدینی موضوع بحث اولیوردی . شارلوت دیدی که : « بوابتلا کرک معیوب اولسون ، کرک اولماسین ، سزه دورا دورا اعتراف ایدرم که بن بونک فوقنده هیچ بر ذوق تصور ایدم . بر کدرم وار ، دکلی ؛ کیدر قانومده بر رقص هواسی چالارم ... بر شیم قالماز . » آمان یارب ! اونی بیوک بر حرص و طمع‌له دیگلیوردم ؛

زیرا روحم بوتون قوتیله اونک چهره‌سینه ، صداسنه ، وضعنه حیران ایدی . ایلك حیرتی نیمکه انحق موفق اولمشدم که اوده یتشیک او طویه کچه‌رک الیوه‌نلرینی ، یلمازه‌سینی آلدی . چوجوق‌لر بکا اوزاقدن ویان یان باقیورلردی . بونلرک ایچنده سیاسی پک شن کورونن اک کچوکنه طوغری الیرله‌دم : تحاشی ایدمه‌رک اوده گری گری کیدیوردی که شارلوت ایچری کیره‌رک «لووی ، بر الکی دایی زاده‌گه !» دیدی . چوجوق امنیتلی بر طور ایله الی اوزاتدی ؛ بر حالده که کچوچک بورنی سوموکللی اولقله برابر کنیدیسی جانندن قوجا قلا یوب اوپمکدن کندیمی منع ایدمه‌دم . نهایت الیمی شارلوته تقدیم ایدرک : « دایی زاده‌می ! دیدم ، عجبا اقربا کزدن شرفنه لایق اولدیغیمی ظن ایدرمیسکزر مادمازل ؛ » دوداقلرنده قتان بر تبسم اولدینی حالده « اوح ! دیدی ، بزده اقربالق پک واسع ، پک شمولیدر : هر کسه دایی زاده درز . سزک ایسه قوه صهریه‌جه یالکزر یالکزر بو مرتبه‌ده بولنمکزی تجویز ایتیم . »

کیده جکمز صهرده کنیدیسندن صکره چوجوق‌لرک الک بیوکی اولان اونبر یاشنده کی صدقییه کچوکلره نظارت اتمه‌سینی وبابالری گز مه‌دن عودت ایتدیکیی زمان برلکده اونی فوجا قلامه‌لرینی تنبیه ایتدی . اوتنه کیلرده : « آبالا کزه طبقی بنشم کبی اطاعت ایدمه‌جکسکزر ها ! » دیدی . بر طامعی باش‌لرینی صالایه‌رق بونی وعد ایتدیلر . فقط ایچلرنده آلتی یاشنده بولنان صاریشین بر قیز قابلیتلی بر خطاب ایله شویله دیدی : « بونکله برابر ، او هیچ بر وقنده سنک کبی اولاماز ، لولوت بزایسه اونک سن اولماسینی ایستردک ! » آرابه‌یه بینیلدی چوجوق‌لرک ایکیسی آرابه‌نک گروسنه طاقیلدیلر . بنم خاطریم ایچون شارلوت بونلره اورماندن چیقنه‌جه قدر مساعده ایتدی . فقط شوشرطله که اونلرده اوصول اوطوره جقلر ، بربرلرینه اویون ایتیه‌جکلردی .

آرابه‌ده یرلشدک . ماداملر یکدیگرینه قارشیی آداب

سیاه کوزلرینی نصل تشنه بر نظرله کندیجه پرستشکاد
ایدیورددم ! اورنکین دوداقلر ، اوطراوتلی یناقلر
روحی جذب ایدیوردی ! نطقلرینک مال باطنیسی
ایچنده کندیمی غیب ایدمه رک مستغرق تحسس اولدیغی زمانلر ،
خداییلر ، تلفظ ایتدیکی کلهلری بیله ایشیتمز ، ا کلاماز
اولورد ! سن که بنی طانیسک ، البت بوسوزلرمدن بر فکر
حاصل ایدرسک . حاصل کلام محل اجتماع اتخاذ اولنان
خانه نك اوکنده توقف ایدوبده آراهه دن ایندیکمز زمان
بن رؤیا کورور کی اودرجه عالم استغراقه دالمش ایدم که -
منور بر صالونک اعماقندن بزی استقباله چیقان - آهنگ
موسیقی بیله مبهم بر صورتده فرق ایدیورددم .

موسو اودرانلی ودها بیلم نه لر (بو اسملری نصل
بلله ملی ؟) که شارلوتله خاله زاده نك قاواله لر اییلر ،
بزی قپوده قارشولیه رق همان رفیقهلرینی قوللرینه طاقدیلر :
بنده بمکنی آله رق چیقدم .

اولا ایکیشر ایکیشر بر چوق دانسلر ایتدک . بن
بتون ماداملره آیری آیری مراجعتله رجا ایدمه رک رقصه
قالدیردم ؛ بونلرک ایچنده شبهه سز اک طائسزلری الینی
ویرمه که بر درلو قرار ویره مه یلری ایدی . شارلوت ورفیقی
برانکلیر دانسته باشلادیلر ؛ صرمه سیله طولاشیرکن او ،
بزم قارشیمزه کلدیکی زمان نه قدر محظوظ اولدیغی تخمین
ایده ییلیرسک . اوئی رقص ایدرکن گورمه لی ! نه قدر
جانندن اوینایور ، نه قدر عشقه کلیور ، بیلسه ک !
بتون موجودیتی آهنگدن ، شعردن عبارت
قالیور . حرکاتی اوقدر طبیعی ، اوقدر سربست
و آزاده در که دنیاده بوندن بشقه برشی حس
ایتمدیکی ، هیچ برشی دوشونمیدیکی حکم اولنه ییلیر ؛
شبهه سز اونک ایچون شوآنده رقصدن بشقه برشی
هیچدر .

بنمله دانس ایتمه سنی رجا ایدم ، قبول ایتدی .

برآلمان هواسی چالینمغه باشلادی . اول امرده
بیک درلو قول کچیرمه لرله اکلندک . وجودنده بشقه

برالاستیقیت ، حالنده تعریف ایدمه جکم برلطافت
وار ! موزیقه والس هواسنده قرار ایدوبده بزلری
اجرام سماویه کی ویا ساده جه سیاره لر کی بربریمزک
اطرافنده چویرمه که باشلادیی زمان برکره ارباب رقص
آرمسند بر قارغه شهلق حاصل اولدی ؛ زیرا ایچلرنده
پک آزینک بوندن معلوماتی واردی . بره کت ویرسین
بز احتیاطلی طاورانهرق اونلر حیزلرینی آلینجیه قدر
برطرفده بکله دک . هپسی ایچنده کی آتشی بوسکوردی ،
اک زیاده عجمی اولانلرده ایشک ایچندن چکیلیرلر : میدان
بزه قالدی ، بناء علیه بکی بر شوق وحرارتله اورته
آتیه رق والسه باشلادق . عمرمده هیچ بوقدر خفیفله
دیکی ، بودرجه چالاک اولدیغی بیلمیورددم . دنیاک
اک کوزل بر مخلوقنی شو قولارک آرمسند طوتمق !
اونکله فضای شوق ایچنده بر سحابه کی اوچق
اطرافده هرشیک سرعتله کچوب دور ایتدیکی ، صکره
هرشیک محو و نابود اولدیغی فرق ایتک ! ... سودا ...
ویللم سکا طوغروسنی سوبیه می ؟ والس ایله صفوت
هیچ بوقدره امتزاج ایدمه یور . بناء علیه اوقادین که
بن اوئی سوه جکم واونک اوزرنده برحق حاکمیته صاحب
اولاجم ؛ یمین ایدرم که دنیاده بندن بشقه هیچ بریمس
ایله والس ایدمه جکدر . اولسهم بوقراریمدن دوئم ،
آ کلا یورمیسک ؟

نهایت بر آز دیکلنمک ونفس المق ایچون سالونده
کریندک ، اوندن صکرده شارلوت اوطوردی . کندیستی
ایچون ده اولدن صاقلادیغ پورتقاللری کیدوب کتیردم .
بونلردن بشقه پورتقال قالمامشدی . یوره گنه سربینک
ویردیکی ایچون بوندن پک محظوظ اولدی . فقط یاننده کی
بوش بوغاز قومشوسنه ایکیده برده دیلر اکرام ایتدکه
بن خنجرله اوریلور کی اولورددم .

(مابعدی وار)

گوته - علی کای